

Recenzja rozprawy doktorskiej Pani mgr Dominiki Łukawskiej

w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuki plastyczne w dyscyplinie
artystycznej sztuki projektowe

**Praca doktorska „Poza schematem. Kolekcja druków odzieżowych dla kobiet
w rozmiarze plus-size. Korygowanie kształtu sylwetki za pomocą druków na
tkaninie”**

Promotor pracy: dr hab. Ludwika Żytkiewicz-Ostrowska, prof. ASP

Promotor pomocniczy: dr Anna Kuźmitowicz

Podstawa prawna recenzji

Podstawą formalną do sporządzenia recenzji jest pismo z dnia 17 października 2019 r., informujące o decyzji Rady Wydziału Tkaniny i Ubioru Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi o powołaniu mnie do pełnienia funkcji recenzenta w przewodzie doktorskim mgr Dominiki Łukawskiej, zgodnie z § 6 pkt 1

i pkt 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. z 2016 poz.1586).

Uwagi wstępne

Recenzja powstała na podstawie przesłanej dokumentacji (w formie papierowej i elektronicznej) zawierającej:

- Egzemplarz rozprawy doktorskiej pt. „Poza schematem. Kolekcja druków odzieżowych dla kobiet w rozmiarze plus-size. Korygowanie kształtu sylwetki za pomocą druków na tkaninie”.
- Nośnik cyfrowy: płyta CD z dokumentacją rozprawy doktorskiej w postaci pliku pdf.
- Pismo informujące o zleceniu recenzji oraz umowa o dzieło wystawiona przez ASP im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi.

Egzemplarz pracy stanowi miękko oprawiona forma ilustrowanego skryptu drukowanego, formatu A4, o objętości 160 stron tekstu napisanego w języku polskim i jego tłumaczenie w języku angielskim. W swej konstrukcji praca zawiera dokumentację

fotograficzną dzieła artystycznego, w skład którego wchodzi 9 sylwetek ubiorów wykonanych z zaprojektowanych na potrzeby niniejszej pracy druków. Ocena pracy doktorskiej obejmuje analizę części teoretycznej oraz części praktycznej, pod wspólnym tytułem, „Poza schematem. Kolekcja druków odzieżowych dla kobiet w rozmiarze plus-size. Korygowanie kształtu sylwetki za pomocą druków na tkaninie”.

Informacje wstępne

Mając świadomość, że w obowiązku recenzenta nie znajduje się ocena dorobku artystycznego i projektowego doktoranta, nie zamierzając tego czynić, poprosiłam jednak o umożliwienie mi wglądu w dotychczasową ścieżkę działań twórczych Autorki. Zależało mi na poznaniu zainteresowań artystycznych, projektowych i dotychczasowych dokonań zawodowych, gdyż uważam, że wiedza ta pomaga lepiej osobie recenzującej poznać i zrozumieć osobowość twórczą autora pracy.

Pani Dominika Łukawska realizowała studia magisterskie i doktoranckie na Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi. Fakt ten z pewnością bardzo znacząco wpłynął na kształtowanie jej spojrzenia na sztukę, umożliwił dostęp do różnych metod pracy, które rozwijając horyzonty zainteresowań, wzbogaciły warsztat projektowy i artystyczny Autorki. Moją uwagę zwróciła widoczna w twórczości pani magister ekspresja, łatwość posługiwania się wybranymi środkami wyrazu plastycznego, co widoczne jest między innymi w geście i sposobie tworzonych prac rysunkowych, malarskich oraz w projektach ubiorów. W dorobku Autorki znajduje się również praca zawodowa na etacie projektanta nadruków dla firm związanych z produkcją odzieży, trwająca z przerwami od 2007 roku. Działania te dowodzą, że Autorka jest czynną zawodowo projektantką, która skutecznie posługuje się sukcesywnie rozwijającym warsztatem graficzno-projektowym, konfrontując swoją myśl twórczą z odbiorcą.

Ocena formalna i merytoryczna pracy doktorskiej

Praca doktorska pt. „Poza schematem. Kolekcja druków odzieżowych dla kobiet w rozmiarze plus-size. Korygowanie kształtu sylwetki za pomocą druków na tkaninie” w swej konstrukcji posiada trzynaście numerowanych części. Są to w kolejności: wstęp, sześć rozdziałów wraz z podrozdziałami, zakończenie, ankieta badawcza, spis ilustracji, bibliografia, netografia oraz tłumaczenie angielskie. Część anglojęzyczna pracy obejmująca 37 stron jest wystarczająca do upublicznienia i promocji dzieła w kręgach międzynarodowych.

Projekt graficzny okładki pracy, przedstawiający fragment autorskiego nadruku, swoją estetyką zapowiada podejmowane w dalszej części zagadnienia graficzno-projektowe. We wstępie Autorka precyzuje cel swojej pracy, pisząc: „Finalnym celem niniejszej pracy doktorskiej jest stworzenie spójnej kolekcji tkanin drukowanych i ubiorów dedykowanych kobietom o nietypowej budowie plus-size”.¹ Temat już na wstępie uznałam za wyjątkowo interesujący i niesłychanie istotny w kontekście aktu-

¹ Dominika Łukawska, praca doktorska *Poza schematem. Kolekcja druków odzieżowych dla kobiet w rozmiarze plus-size. Korygowanie kształtu sylwetki za pomocą druków na tkaninie*, Łódź 2019, s. 7.

alnych potrzeb społecznych i zmian socjologicznych. Całkowicie zgadzam się z doktorantką, że oferta, która obecnie jest dostępna w polskich sklepach, może nie zadowalać współczesnych kobiet pod względem wzorniczym i jakościowym. W teoretycznej części pracy Autorka, posługując się metodą monograficzną, zajmuje się opisem wybranych zagadnień problemowych różnych typów sylwetek plus size. Opiera się tu na dość szczegółowym, pochodzącym ze źródeł bibliograficznych i netograficznych ustaleniu aktualnego stanu wiedzy dotyczącej badanego tematu. Dla lepszego poznania, uszczegółowienia i rozszerzenia zasobu informacji na temat potrzeb i upodobań obranej w założeniach grupy docelowej Autorka wybrała metodę ankietowania. Ta forma diagnozowania mimo swej rozbudowanej struktury nie spełniła do końca jej oczekiwań. W szóstym rozdziale pracy, zatytułowanym *Interpretacja wyników ankiety badawczej preferencji użytkowników indywidualnych*, znalazły się informacje pozyskane w wyniku owych badań. Z pracy dowiadujemy się tylko o ogólnych preferencjach ankietowanych np. „Większość respondentek określiło obecną ofertę jako średnią i słabą”, [...] „Najczęściej wybierane sukienki i spódnice mają długość do kolan”², itp. Jak pisze Autorka, ankiet potwierdziła jej obawy dotyczące zróżnicowania sylwetek kobiet w rozmiarze plus size i mało spójnych informacji na temat potrzeb, przez co postanowiła kierować się przede wszystkim zdobytą wiedzą plastyczną i prowadzonymi badaniami nad formą.

Nadmienię, że w naukach projektowych należących do nauk prakseologicznych, w których zasadniczą metodą badania jest projektowanie, czyli tworzenie teoretycznego modelu tego, co się chce osiągnąć, i działanie w określonych warunkach służące obranemu celowi, ważne jest empiryczne dowodzenie, że projekt dzięki autorskiej koncepcji stał się możliwy do realizacji. Toteż w moim odczuciu najistotniejszą wartość poznawczą pracy stanowi wszelkie świadome działanie twórcze oparte na metodzie indywidualnego przypadku, prowadzone w wybranych sekwencjach realizacji wszystkich stawianych sobie przez Autorkę celów.

Na podstawie pozyskanej i przeanalizowanej wiedzy teoretycznej o sztukach plastycznych i percepcji wzrokowej, popartej rysunkami na temat graficznej modyfikacji sylwetki, doktorantka starała się udowodnić wpływ oddziaływania kształtów, linii i kompozycji plastycznej na wizualny odbiór konkretnej formy sylwetki. Działania te w istotny sposób pomogły w zaprojektowaniu kolekcji druków a następnie ubiorów adresowanych do różnych typów damskich sylwetek w rozmiarze plus size.

Bardzo istotnym elementem procesu projektowania kolekcji druków na tkaninach była praca twórcza, która, jak pisze Autorka, polegała na zastosowaniu różnych podziałów płaszczyzn, barw, kontrastów, rytmów i skali motywów. Projekty powstawały na skutek łączenia tradycyjnych technik malarsko-graficznych oraz technik cyfrowych. Na pierwszy rzut oka nonszalancko zestawione, różnobarwne figury geometryczne w gamie spopielałych brązów, czerwieni i zieleni, z drobnym akcentem barwy żółtej, po głębszej analizie uwidaczniają swoją ciekawą, złożoną, malarską strukturę

² Dominika Łukawska, praca doktorska *Poza schematem. Kolekcja druków odzieżowych dla kobiet w rozmiarze plus-size. Korygowanie kształtu sylwetki za pomocą druków na tkaninie*, Łódź 2019, s. 54.

cechującą się wyrafinowaniem w zestawianiu form i skali barw. Odbieram je jak ruchome obrazy, które posiadają swoją oryginalną dynamikę dzięki podłożu tekstylnemu na jakim zostały umieszczone.

W siódmym rozdziale zostały szczegółowo przedstawione idee tworzenia autorskich druków. Poszukując inspiracji do swojej kolekcji Autorka zdecydowała się odwołać do kierunku, który podkreślał sam proces twórczy i znaczenie gestu. Wskazała na twórczość takich autorytetów, jak: Willem de Kooning, Franz Kline, Jackson Pollock, Mark Tobey, Ad Reinhardt czy Hans Hoffman. Doktorantka przyznaje, że istotnym punktem odniesienia stały się dla niej prace artystów ze szkoły nowojorskiej, wykonane w technice kolażu i prace twórców kompozycji all-over. Bliska jest też jej koncepcja projektowania druków odzieżowych wykorzystująca gest malarski i rysunkowy, będący śladem obecności artysty i wyrazem jego osobowości. Silny wpływ na kolekcję miały także prace malarskie Sonii Delaunay. Z tekstu pracy można wnioskować, że bogata, obfitująca w doświadczenie artystyczno-projektowe twórczość tej francuskiej malarki i projektantki posłużyła Autorce do wyznaczenia własnych ścieżek poszukiwań twórczych:

„Punktem wyjścia dla określenia celu kompozycyjnego mojej kolekcji druków odzieżowych stały się geometryczne układy, nawiązujące do języka plastycznego Sonii Delaunay. Projekty wykonałam w technice malarskiej, podobnie jak tworzyła sama artystka. W drugim etapie szkice przenieśliśmy do programu graficznego Adobe Photoshop, który umożliwił mi stworzenie na ich podstawie wzorów druków odzieżowych”.[...] „Kompozycja druków opiera się na rozbiciu płaszczyzny za pomocą elementów o zróżnicowanym napięciu kierunkowym i kontrastowej gamie barwnej”.³

Jestem zdania, że badając i analizując dorobek wybranych autorytetów, eksperymentując i posiłkując się zdobytym doświadczeniem, Autorka bardzo skutecznie rozwinęła własny warsztat projektowy, który następnie oryginalnie wykorzystwała w pracy artystycznej. Na uwagę zasługują zastosowane tu metody przeniesienia dwuwymiarowych, geometrycznych układów kolorystycznych w trzeci wymiar za pomocą wybranych przez Autorkę metod grafiki cyfrowej.

Odczuwam jednak pewien niedosyt wynikający z braku w pracy czytelnego opisu zwymiarowanych projektów druków, wykonanych następnie w różnych skalach na wielu podłożach, które według mnie stanowią interesujący i ważny etap badań.

W dalszej części pracy Autorka, na bazie powstałych patternów, płynnie przechodzi do stworzenia kolekcji ubiorów dedykowanych kobietom o nietypowej budowie sylwetki. Warte docenienia jest zwrócenie się w kierunku potrzeb tej grupy kobiet i zaproponowanie nowych rozwiązań artystyczno-wzorniczych dla niewątpliwie wymagającego panelu odbiorców. Całkowicie zgadzam się, że świadomie zaprojektowana, ciekawa wzorniczo kolekcja ubiorów dla kobiet o sylwetkach w rozmiarach

³ Dominika Łukawska, praca doktorska *Poza schematem. Kolekcja druków odzieżowych dla kobiet w rozmiarze plus-size. Korygowanie kształtu sylwetki za pomocą druków na tkaninie*, Łódź 2019, s. 67.

plus size daje możliwość komfortowego funkcjonowania, wpływa na poprawę atrakcyjności wyglądu i umożliwia zaspokajając pragnienie akceptacji społecznej. Użyte przez Autorkę eufemistyczne określenie sylwetki plus size nie precyzuje szczegółowo rozmiaru i nie określa dokładnie rodzaju ani stopnia deformacji sylwetki. Z pracy dowiadujemy się, że obecnie rozmiar 44 uznawany jest za najmniejszy w tej grupie kobiet. Autorka pozostaje świadoma, iż sylwetka damska plasująca się powyżej tego rozmiaru jest znacznie bardziej wymagająca niż modelowa figura posiadająca standardowe rozmiary. Celem pracy doktorskiej było trudne zadanie zaprojektowania oryginalnych druków a następnie form ubiorów, które pozwolą na optyczne rozbitcie obszernej formy sylwetki w rozmiarze plus size, modyfikując ją i wizualnie zmniejszając, w celu jak najkorzystniejszego jej zaprezentowania.

W kolekcji jako podłoże drukarskie poza jedwabnymi tkaninami zostały zastosowane również dzianiny kolumienkowe w formie siatek poliestrowych. Mimo pewnej niekonsekwencji, wobec pierwotnie sformułowanego tytułu pracy Autorka w trakcie prowadzonych badań świadomie dokonała modyfikacji koncepcji, którą argumentowała zdaniem: „Półprzezroczysta siatka sprawia, że kontury płaszcza są mniej widoczne, a w rezultacie cała sylwetka jest lżejsza”. Zgadza się, że przy obszernych formach zaproponowanie przezroczystej struktury pozwoliło nadać zawartym w kolekcji modelom pożądaną lekkość.

Kolekcja, będąca efektem kilkietapowej, złożonej pracy, cechuje się szlachetną kolorystyką i ekspresyjną formą. Dzięki stworzonym drukom powstał efekt wizualnego rozedrgania, miejscami nawet pulsowania płaszczyzn co w ciekawy sposób zostało wykorzystane podczas zabiegów konstrukcyjnych i kompozycyjnych na sylwetce.

Kolekcja stanowi spójną kolorystycznie i ideowo całość, cechuje się oryginalnym wyrazem oraz zachęcającym do przymierzenia chwytem tkaniny, jest bardzo estetycznie wykonana. Na szczególną uwagę, moim zdaniem, zasługują modele: nr 3, tunika nr 8 i sukienka nr 9, posiadające niebanalną konstrukcją, opartą na kompozycji asymetrycznej oraz diagonalnym podziale często wieloelementowej i wielowarstwowej bryły.

Moją szczególną aprobatę zyskał zestaw nr 3, który posiada dość odważną, wielowarstwową strukturę i pozbawioną schematów konstrukcyjnych formę. W skład tej stylizacji wchodzi sukienka o nieregularnej, asymetrycznej linii dołu oraz wyjątkowo lekkie i dynamiczne w wyrazie okrycie wierzchnie w formie trapezu. Sukienka jest dopasowana w największym obwodzie tułowia, przez co podkreśla linię i kształt biustu. Oslaniające ramiona rękawy, dekolt w kształcie litery V, asymetryczna, przemyślana forma zestawu czyni go atrakcyjnym jednocześnie wysmuklając górne partie kobiecej sylwetki i akcentując jej atuty. Ubiór ten wykonany jest z dwóch rodzajów tkanin: żorzety jedwabnej i siatki poliestrowej których różna układność zwiększa dodatkowo efekt wizualnej ekspresji modelu. Całość zestawu zaprezentowana na pukszystej modelce wyglądem wyjątkowo interesująco. Nie wszystkie modele z kolekcji

sprawdzą się jednakowo dobrze na każdym typie sylwetki z grupy plus size, co jest naturalne. Myślę jednak, że celem Autorki było stworzenie alternatywy przez pokazanie różnych efektów wizualnych, tak aby potencjalnym odbiorczyńm pozostawić prawo wyboru najkorzystniejszej dla siebie wersji.

Za pomocą prowadzonych w pracy zabiegów plastycznych, doktorantka pozyskała umiejętność tworzenia oryginalnych form, ciekawego komponowania elementów wchodzących w skład wielowarstwowej kolekcji ubiorów adresowanej do kobiet w rozmiarze plus size. Efekt posiadanych umiejętności ukazuje dokumentacja dzieła zawarta w podrozdziale 7.3 zatytułowanym *Kolekcja ubiorów. Charakterystyka form. Lookbook*.

W podrozdziale *Sesja wizerunkowa* na stronach 129-137 w zaaranżowanej z drukowanych tkanin scenografii, zaprezentowano siedem różnych stylizacji stworzonych z powstałej kolekcji doktorskiej. Trzy stylizacje wyeksponowano na sylwetce w rozmiarze plus size, natomiast cztery na sylwetce w rozmiarze 34. Ten drugi rozmiar damskiej sylwetki nie znajduje się w obszarze tematu badawczego pracy. Obrona w tej sesji wizerunkowej koncepcja nie do końca mnie przekonuje, gdyż nie wzmacnia waloru naukowego założonego na wstępie postępowania projektowego. Uważam, że dokumentacja dzieła miałaby większą wartość, gdyby była empirycznym dowodem zaobserwowanych na różnych typach sylwetek plus size zmian w ich wizualnym postrzeganiu. Pozostaję jednak w przekonaniu, że wyraźnie większa atrakcyjność modeli zaprezentowanych na pełniejszej sylwetce wystarczy aby wzmocnić u docelowych odbiorczyń świadomość trafnie dokonanego wyboru.

Podsumowanie

Pani Dominika Łukawska to zdolna i otwarta na nowe wyzwania projektantka. W swojej pracy doktorskiej wykazała się cennymi umiejętnościami poszukiwania i stosowania metod plastycznych, służących tworzeniu oryginalnych druków na tkaninach oraz ciekawych rozwiązań wzorniczych w formach ubiorów dla niestandardowych sylwetek damskich. Swoją wieloetapową, bez wątpienia trudną pracą projektową, udało jej się wskazać możliwości przełamywania schematycznego myślenia o ubiorach dla kobiet powyżej 44-ego rozmiaru. Realizując wieloelementową, spójną ideowo kolekcję druków i ubiorów, przedstawiła autorskie metody wizualnego korygowania sylwetek damskich w rozmiarze plus size.

Konkluzja

Przedstawioną do recenzji pracę doktorską pani Dominiki Łukawskiej oceniam jako spełniającą wymogi proceduralne. Praca, mimo wskazanych uwag, które w konsekwencji nie wpływają znacząco na całość zrealizowanego dzieła, dowodzi, że Autorka jest projektantką ambitną, obdarzoną dużym wyczuciem plastycznym i empatią. Po szczegółowo przeprowadzonej analizie uznaję przedstawioną do recenzji pracę doktorską za oryginalne opracowanie podjętej problematyki. Ocena jakości merytorycznej całości pracy, biorąc pod uwagę wszystkie wyżej wymienione aspekty, po-

zwala stwierdzić zgodność z obowiązującymi wymogami ustawowymi określonymi w art. 13 Ustęp 1. Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych w zakresie sztuki.(Dz. U.z 2003 r. poz 595 z późniejszymi zmianami)

Składam więc do Wysokiej Rady Wydziału Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi wniosek o przyznanie pani magister Dominice Łukawskiej tytułu doktora w dziedzinie sztuki plastyczne w dyscyplinie sztuki projektowe.

Kalisz, 16 grudnia 2019 r.

Recenzent

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Dominica Łukawski', written over the printed name 'Recenzent'.